

T O U K O M I E S

KARJALAN SIVISTYSSEURAN ÄÄNENKANNATTAJA
VIIDES VUOSIKERTA

N:o 8—9

ELO- JA SYYSKUU

1929

Ilmestyy Helsingissä joka kuun 1 p:nä, paitsi tammi—helmik. n:ot yhdessä helmik. 1 p:nä, kesä—heinäk. n:ot kesäk. 1 p:nä, elo—syysk. n:ot syysk. 1 p:nä ja marras—jouluk. n:ot joulunumerona jouluk. 1 p:nä.— Tilaushinnat: 30 mk. vuosik. ja 15 mk. puolivuosik. — Ilmoitushinnat: 4 mk. 50 p. palstamillim., pysyvistä ilmoituksista alennusta sopimuksen mukaan.

Päätoimittaja: IIVO HÄRKÖNEN, Helsinki, Runebergink. 32 A, as. 15 Puh. 42 512.

Julkaisija ja konttori: KARJALAN SIVISTYSSEURA, Helsinki, Runebergink. 32 C, as. 36. Puh. 44 407. Av. 11—2.

Vanhain hengenmahtajain muistomerkillä.

Puhe, pidetty Shemeikan ja Vornasten laulaja- ja metsämiessukujen yhteisen muistomerkkin paljastustilaisuudessa Korpiselän Tolvajärvellä tänä kesänä heinäkuun 21 p:nä.

Kansalaiset! Karjalaiset ja suomalaiset!

Suomen kesäisen luonnon keskellä kokoonnumme tänään viettämään muistojuhlaa täällä Karjalan sydänmailla. Meillä on tehtävänä eräs mieluisa palvelus mennyttä aikaa, esi-isiämme kohtaan. Kaikkina aikoina on entisyydellä ja entisyyden työllä ollut oma erikoinen arvonsa. Niinkuin puu imee voimaansa maasta, niin me ihmiset myös menneisyyden työstä ja muiste-
lostasta. Poika muistelee isänsä työtä, tämä taas oman isänsä ja niin sukupolvesta sukupolveen. Syntyy, sukeutuu tuhansia juonteita, joiden kautta juurumme muinaisuuteen, menneeseen aikaan. Vuosituhansien takaakin säästyy jotain, joka ilmenee yhä nykypäivienkin työssä ja elämässä. Niin esim. eri kansakuntien kieli, eri kansojen ja heimojen tavat ja myös pohjimmaltaan luonteenlaatu säästyy ikiaikoihin. Entisyyks on pyhä. Nykypäivä paistaa kuin aurinko puun latvaan ja antaa elonvoimaa sieltä, mutta pohjavoima nousee maasta, menneisyyden uumenista. Se antaa voimaa alhaalta: elämälle ihmellistä kiinteyttä, yhtenäisyyttä ja jatkuvaisuutta. Isänmaaton ihminen on kuin juureton puu, mutta vielä enemmän on sitä sukujuureton, hän häilyy kuin ilmassa, hän on tuulen kaltainen, jonka äänen me aikanaan tunnemme, mutta

mistä hän tulee ja minne hän menee, sitä emme tiedä.

Pyhä on isien tanner, jota poika polkee itsetietoisesti, joka puhuu hänelle loputtoman edellä käyneen työn voimalla, uurastuksen hiellä, toivon ilolla ja myös epätoivon tuskalla. Se on hänelle tuttua ja rakasta. Siksi on hän itsetietoinen, siksi hän miehekkäästi kantaa taakkansa ja siksi on hänen myös itsetietoisesti jätettävä työnsä jälkipolville. Näin kulkee elämä suuresti, pyhästi, yhtäjaksoisesti, mittaamattomin menoin ja muodoin menneisyydestä tulevaisuuteen.

Raja-Karjalan loputtomassa korvessa humisee myös isien henki. Korpi on pyhä ja koskemattomuudessaan suuri ja puhdas, mutta pyhemmäksi, puhtaammaksi se tulee, kun ihmishenki on huokunut sen saloihin. Jokainen pilkka puussa käy rakkaaksi, jokainen kanto metsässä tutuksi ja omaksi, koska ne ovat ihmiskäden luomat ja hakaamat. Ja mieli omituisesti lämpenee. Missä isät ovat kulkeneet, siellä on ikäänkuin turvallisempaa kulkea. Siellä on osa omaa itseämme — kapale omaa katkeamatonta työtä ja elämää ihmiselon suurella povella.

Raja-Karjalan korvessa huokuu runon henki. Vanhat taattomme, joiden elämä kävi yksitoikkoiseksi luonnon suuressa yksinäisyydessä, jotka

herkästi kuuntelivat luonnon salaperäistä puhelua, isämme, joita luonto ajoi voiman etsimiseen tästä luonnosta ja omasta sydämestään, hyrähtivät nämä hiljaiset tunteensa, kokemuksensa, apeutensa ja ilonsa vanhaksi verkkaiseksi lauluksi, jossa suuret tapaukset myllertelivät kaukaisina utukuvina, joihin

vilu heille virttä antoi,
virttä toista tuulet toivat,
järven aaltoiset ajoivat.

Kaukaa, muilta seuduilta, menneiltä polvilta vieri ja periytyi virsiä Väinämöisistä, Lemminkäisistä, ihmeretkistä, kosioretkistä, omassa mielessä nousi tunteita ja mielialoja, ja vastaanottoisessa mielessä kirkastuivat ne kuin päiväsumun keskellä.

Niin syntyi vanhoja runon taitajia, runon säilyttäjiä, niiden kehittäjiä, — vanhoja mahtimiehiä, joiden ympärille kertyi nuorempia ja kaukaisempia runon harrastajia. Syntyi suuria runosukuja, jotka vanhan laulun suurella ajalla pitivät kuin valon tiuketta yllä suurten salojen povessa. Tällaisia suuria laulusukuja ja -mahtajia oli Raja-Karjalankin salossa, sitä suurempia, mitä suuremmassa yksinäisyydessä ne elivät, sitä merkillisemmiksi käyviä, mitä kauvemaksi ne meistä jäivät. Shemeikan suurella, eristetyllä salolla taisteli arkipäivän ja kovan elämänsä taistelua Shemeikan väkevä ja lauluisa suku, ja täällä Tolvajärvellä, jossa paraikaa tätä juhlaa pidämme, oli myös urheita metsä- ja laulajamiehiä. Ja samanlaisia oli muuallakin Raja-Karjalan saloilla.

Ja korpi käy pyhemmäksi. Mitä suurempi hengen ja ruumiin kunto on sen rytöjä avannut, sitä rakkaammiksi ne meille käyvät; mitä suurempi hengen mahti ja elämän uskaliaisuus on sen tulia ja savuja nostattanut, sitä sinisempinä nämä savut nousevat ilmoille.

Mutta tämä korpi on vielä korpi. Kaskivaarat ja huuhtien savut eivät yksin riitä. Entinen polvi on luonut jotakin, se on rakentanut rasti ja kaatanut puita, mutta uuden polven on myös luotava jotakin. *Jokaisen polven on*

luotava jotain omasta kohdastaan. Kaikille kuuluu työ, ikuinen, loppumaton. Suurenkaan nimen ja menneen maineen varjossa ei sovi jäädä lepäilemään, vaan jokaisen on tartuttava aseeseen, sekä siihen lapioon, jonka isät ovat jättäneet, että myös omaansa. *Tämä korpi on luotava sivistysmaaksi!* Sen on joka ääriään myöten muututtava ihmisen voittomaaksi. Se on luotava täyteen uusia elämän ja etenevän sivistyksen merkkejä, jotta tulevat polvet nekin vuorostaan näkisivät, että myös nykyinen polvi, vanhain pohjalla lepäävä, on jotakin jättänyt jälkeensä, on saanut aikaan jätettäväksi vuorostaan tuleville polville. Jotta tämänkään äären ja korven muistomerkeinä eivät olisi yksistään lahoavat kannot ja kaskettuvat ahot ja puihin veistetyt merkit; jotta sen polut eivät umpeen kävisi; jotta halla yhä vähemmin nousisi sen yläviin, iloisiin kyliin. Jotta elämän yhtenäisyys ja katkeamaton kiinteys jatkuisi yhä edelleen ja puhuisi myös meidän aikakautemme kautta, tämän polven kautta, joka nykyään kyntää ja käy saloja täällä menneen runon korvessa. Jotta elämän suuresta hengestä jäisi jällelle myös jotakin meidän henkemme kautta, puhaltaen sitä ajan humiseviin saloihin.

Suomalaiset, karjalaiset!

Karjalan Sivistysseura, jonka alun ovat panneet karjalaiset veljemme rajan toiselta puolelta, ja joka sittemmin on koonnut ympärilleen karjalaisia ja suomalaisia kaikista eri piireistä, on yhdeksi heimonsa hengen ja suomalaisen mielen vahvistamisen keinoksi havainnut karjalaisen heimon vanhan elämän ja muiston merkitsemisen pysyvämällä muistomerkeillä. Sen se on tahtonut tehdä ensinnäkin siinä mielessä, että kaikki se kunto ja parhain hengen mahti, mikä on ollut vanhoissa polvissa ja mikä parhaiten on viihtynyt salojen syvissä mittamattomuuksissa, säilyisi uudenkin ajan rajuissa puhalluksissa ja kunnioitus isäin työtä kohtaan kasvaisi ja kirkastuisi, mutta toiseksi myös siinä mielessä, että kaikki se hyvä, mitä on uuden ajan rautahepojen korskunnassa, höyryn, sähköön, radion ja kaiken muun esiin käynnissä ja kiidätyksessä, taitavasti yhteen sulattaen

Suorten laulu.

*Me olemme kansaa kevähän
ja me uskomme voittohon valon
me tunnemme sydämen sykkivän
eest' aatteen suuren ja jalon.*

*Me olemme lapsia huomenen,
meiss' asuu päivän valta,
ja kauttamme koittavi Suomehen
uus kevät hankien alta.*

*Me olemme joukkoa hilpeää,
joka laulaen tietänsä kulkee,
uus usko katseesta kimmeltää:
huka voittoretkemme sulkee.*

*Suvun olemme kansaa entisen,
me olemme isäin juurta,
saman Suomenme eestä taistellen
päämääräämme etsimme suurta.*

*Me tahdomme löin ja taisteluin
suvun nousevan uhrit tuoda,
ja helmahan korpien lumottuin
elovainiot uudet luoda.*

*On lippumme päivänkirkkahin,
ja sen nostamme korkealle,
ja sieltä huutomme raikkahin
soi maallemme armahalle:*

*»Oi, katso rakkahin synnyinmaa,
on voimamme vankat kuin vuoret,
pois polvet vanhat jos auralta saa,
on jäljellä poikasi nuoret!»*

Kosti Toivonen.

liitettäisiin vanhaan ja tehtäisiin sen kera elämää eteenpäin vieväksi voimaksi. Jotta elämän suuri yhtenäisyys ja katkeamaton kehitys yhä edelleen jatkuisi. Jotta tämä maa muuttuisi yhä selvämääräisemmäksi ja monivivahteisemmäksi sivistysmaaksi. Jotta tämän maan korpiääriltäkin kohoaisi sivistyksen ja menneen elämän merkkejä, jotka, niinkuin toivoaksemme tämä nyt pystytetty, matkamiehille ja ohikävijälle puhuisivat:

*Matkamies, pysähdy! Sukukuntasi parhaitten
henget haastavat muinaisuudesta!*

Karjalaiset! Pystyttäjän, Karjalan Sivistysseuran, puolesta julistan paljastetuksi seuran kohottamista runolaulajapatsaista neljännen, joka on omistettu Shemeikan ja Vornasten laulaja- ja metsämiessukujen muistolle.

Kiitän kaikkia, jotka ovat tämän patsaan aikaansaamista ja pystyttämistä tavoin tai toisin edistäneet. Kiitän seuran jäseniä ja muita

kansalaisia ja niistä ennenkaikkea vienankarjalaissyntyisiä, jotka ovat tämän patsaan kohottamiseksi runsaimmat rahavarat antaneet. Kiitän Suomen valtiota ja sen edustajina Maatalousministeriötä ja Metsähallitusta seuralle patsaan paikaksi myöntämästä maasta. Kiitän maatalousministeriä Uno Branderia patsashankkeelle suomastaan monenlaisesta arvokkaasta avusta ja myötätunnosta. Kiitän paikallistoimikunnan puheenjohtajaa Tolvajärven kansakoulun opettaja Terentjeffiä ja tämän sekä seuran edellisten patsaiden pystyttämässä innolla mukana ollutta Suistamon kirkonkylän kansakoulun opettajaa Patriikkaa.

Tolvajärven kylä ja kylän kansakoulun johtokunta! Pystyttäjän puolesta pyydän saada jättää tämän muistomerkin teidän ja muiden ystävien paikalliseen hoitoon ja valvontaan niissä puitteissa, mitkä mahdollisuutenne ja inhimillinen myötätuntonne sallivat.

I. H.